

Otwock, 22 kwietnia 2022r.

Czy raka trzustki można odziedziczyć?

- poradnik o znaczeniu badań genetycznych dla chorego i jego rodziny już dostępny

Czy za raka trzustki mogą odpowiadać geny? Czy predyspozycje do tego nowotworu można odziedziczyć po rodzicach, albo po dziadkach? Czy rak jajnika u matki, albo rak prostaty u ojca mogą mieć wpływ na ryzyko zachorowania na raka trzustki? Odpowiedzi na te i wiele innych pytań można znaleźć w najnowszym poradniku dla pacjentów *Znaczenie badań genetycznych w raku trzustki*. Poradnik został opracowany przez dr n. med. Małgorzatę Stawicką-Niełacną z Katedry Genetyki Klinicznej i Patomorfologii Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Dynamiczny rozwój medycyny dostarcza nowych możliwości diagnostycznych i terapeutycznych chorób nowotworowych. Nieocenioną rolę w tym procesie pełnią badania genetyczne, które często umożliwiają zdefiniowanie charakteru choroby, jej podtypu, a przede wszystkim – wdrożenie personalizowanego leczenia. Rak trzustki jest nadal jednym z najgorzej rokujących nowotworów, a przyczyny jego rozwoju są tak naprawdę słabo poznane, dlatego tak ważne jest, aby bliscy osób chorych na raka trzustki byli objęci kontrolą w celach prewencyjnych i mieli świadomość możliwości dziedziczenia choroby.

- Poradnik jest odpowiedzią na potrzebę dostarczania wiarygodnych informacji pacjentom i ich rodzinom. Mamy nadzieję, że treści edukacyjne pomogą uporządkować i poszerzyć wiedzę na temat badań genetycznych w onkologii. To już drugi poradnik tego typu. Tym razem szczególną uwagę poświęciliśmy predyspozycjom genetycznym do raka trzustki, czyli dziedziczeniu – mówi Iga Rawicka Prezes Fundacji EuropaColon Polska.

Predyspozycje genetyczne do powstania raka trzustki, znaczenie badań genetycznych w podejmowaniu decyzji terapeutycznych, aktualne rekomendacje do badań genetycznych dla chorych, znaczenie poradnictwa genetycznego i zespołów interdyscyplinarnych – to główne zagadnienia uwzględnione w broszurze. Materiał dostarcza także informacji na temat profilaktyki i badań przesiewowych, które należy wykonać w przypadku predyspozycji do zachorowania na raka trzustki.

Rak trzustki a geny

Rak trzustki należy do tych nowotworów złośliwych, w których nadal nie ma skutecznych metod wczesnej diagnostyki ani skutecznej profilaktyki, a sama etiologia nowotworu, w tym podłoże genetyczne, nie jest do końca poznane¹.

¹ Źródło: Dr n. med. Małgorzata Stawicka-Niełacna, Znaczenie badań genetycznych w raku trzustki
<https://europacolompolska.pl/znaczenie-badan-genetycznych-w-raku-trzustki/>

– Obecnie w zaledwie około 20% przypadków rodzinnego występowania raka trzustki udaje się wskazać jednoznaczny przyczynę genetyczną zachorowania. Nawet w przypadku wykrycia predyspozycji genetycznej, w odniesieniu do raka trzustki nie ma ani metod przesiewowych skutecznego wykrywania wczesnych, gwarantujących wyleczenie stadiów choroby, ani metod prewencyjnych, które zapobiegają zachorowaniu lub istotnie obniżają ryzyko – tłumaczy dr n. med. Małgorzata Stawicka-Niełacna, Katedra Genetyki Klinicznej i Patomorfologii Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Genetyczne uwarunkowania raka trzustki możemy podzielić na trzy grupy:

- uwarunkowania związane z mutacjami w genach dla zespołów dziedzicznej predyspozycji do nowotworów,
- uwarunkowania związane z chorobami genetycznymi prowadzącymi do powstawania stanów zapalnych trzustki
- oraz uwarunkowania występujące rodzinie.

Wszystkie nowotwory powstałe w wyniku tych trzech grup uwarunkowań różnią się możliwościami diagnostycznymi, rekomendacjami odnośnie profilaktyki oraz leczeniem².

Jedną z przyczyn ryzyka raka trzustki jest mutacja w genach *BRCA*, odpowiadająca również za dziedzicznego raka piersi, jajnika i prostaty. Termin „dziedziczny” dotyczy cech genetycznych przekazywanych przez członków rodziny z pokolenia na pokolenie. **Posiadanie krewnego pierwszego (rodzice lub rodzeństwo) lub drugiego stopnia (wujowie, ciotki lub kuzyni) chorującego na raka trzustki zwiększa ryzyko jego wystąpienia. Oszacowano, że od 5 do 10% przypadków raka trzustki może mieć właśnie charakter rodzinny³.**

– Świadomość posiadania mutacji w genach jest kluczowe dla wdrożenia profilaktyki. Pamiętajmy o tym, że sama obecność uszkodzeń genetycznych odpowiedzialnych za predyspozycje do nowotworów nie jest równoznaczna z powstaniem nowotworu złośliwego, ale istotnie zwiększa ryzyko zachorowania. Wszyscy zdrowi nosiciele mutacji w genach *BRCA* powinni zostać objęci działaniami profilaktycznymi – podkreśla dr n. med. Małgorzata Stawicka-Niełacna.

W Europie rak trzustki jest siódmym co do częstości występowania nowotworem i jest przyczyną zgonu ok. 70 000 ludzi rocznie⁴. Czynniki ryzyka podnoszą prawdopodobieństwo wystąpienia raka trzustki, ale nie są koniecznymi, ani wystarczającymi do jego bezpośredniego spowodowania. Do głównych, zidentyfikowanych dotąd, czynników należą: przewlekłe zapalenie trzustki, otyłość, palenie tytoniu, cukrzyca, wiek, nadużywanie alkoholu oraz geny.

Kontakt dla mediów: Iga Rawicka, 600 600 166, iga@europacolnypolska.pl

² Źródło: Dr n. med. Małgorzata Stawicka-Niełacna, Znaczenie badań genetycznych w raku trzustki [Dostęp: 1 kwietnia 2022 r, <https://europacolnypolska.pl/znaczenie-badan-genetycznych-w-raku-trzustki/>]

³ Źródło: Europejskie Towarzystwo Onkologii Medycznej, Rak Trzustki – Poradnik Dla Pacjentów [Dostęp: 1 kwietnia 2022 r, <https://europacolnypolska.pl/esmo-rak-trzustki-poradnik-dla-pacjentow-2/>]

⁴ Źródło: Europejskie Towarzystwo Onkologii Medycznej, Rak Trzustki – Poradnik Dla Pacjentów [Dostęp: 1 kwietnia 2022 r, <https://europacolnypolska.pl/esmo-rak-trzustki-poradnik-dla-pacjentow-2/>]

#

Poradnik dla pacjentów *Znaczenie badań genetycznych w raku trzustki* został wydany dzięki grantowi edukacyjnemu firmy Astra Zeneca, przez Fundację im. Błażeja Rawickiego we współpracy z Fundacją EuropaColon Polska i jest dostępny na stronie Fundacji. Firma nie miała wpływu na treść poradnika.

O raku trzustki⁵:

Nowotwory trzustki rozpoznaje się rocznie u ponad 200 000 osób na świecie. Najwyższe ryzyko zachorowania notuje się głównie w krajach rozwiniętych: USA, krajach Europy Środkowej i Północnej, Australii i w Argentynie. Najniższe zagrożenie notuje się w krajach afrykańskich, Indiach, Iranie i Iraku. W Polsce szacuje się, że rocznie na raka trzustki zachoruje ponad 3400 osób – i kobiet, i mężczyzn, w większości po 50. roku życia.

Rak trzustki to choroba o niepomyślnych rokowaniach, której biologia nadal nie jest poznana, a liczba zgonów jest niemal równa liczbie zachorowań. Przeżycia pięcioletnie dotyczą zaledwie 8 – 9 proc. chorych. Z powodu braku specyficznych objawów choroby, nowotwór ten wykrywany jest najczęściej w postaci rozsianej lub zaawansowanej miejscowo. Większość chorych umiera w ciągu 18 miesięcy od momentu zdiagnozowania. Postęp w leczeniu raka trzustki w minionych 40 latach jest bardzo niewielki. Terapia wydłużająca życie w raku trzustki pozostaje ogromną niezaspokojoną potrzebą zdrowotną. Ze względu na agresywność choroby, szczególnie istotna byłaby możliwość kontroli choroby na jak najwcześniejszym etapie, w I linii leczenia.

W przypadku raka trzustki obecnie nie istnieje profilaktyka wtórna. Nie istnieją także skuteczne badania przesiewowe.

⁵ Źródło: <http://onkologia.org.pl/nowotwory-trzustki-c25-c26/>